

EĞİTİM PSİKOLOJİSİ VAKA İNCELEMELERİ

Eğitim Psikolojisi Ders Kitaplarının Tamamlayıcı
Uygulama Kitabı

Dr. Nihal Misket ÖZCAN
Doç. Dr. Safiye SARICI-BULUT

2. Baskı

Dr. Nihal Misket ÖZCAN - Doç. Dr. Safiye SARICI BULUT

EĞİTİM PSİKOLOJİSİ VAKA İNCELEMELERİ

ISBN 978-605-364-462-0

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2024, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevdir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 2000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilmektedir.

1. Baskı: Mart 2013, Ankara
2. Baskı: Ağustos 2024, Ankara

Yayın-Proje: Selcan Durmuş
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi
Macun Mahallesi 204 Cad. No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Kızlarım Elif ve Merve'ye
Dr. Nihal Misket ÖZCAN

Çocuklarım Sencer ve Zeynep'e
Doç. Dr. Safiye SARICI BULUT

Dr. Nihal Misket ÖZCAN

1959 yılında Ankara'da doğdu. Lisans ve yüksek lisans eğitimini Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitimde Psikolojik Hizmetler bölümünde tamamladı. Doktora öğrenimini ise Eğitim Psikolojisi alanında ABD'de University of Iowa'da yaptı. ABD'de University of Wisconsin-Platteville'de, Clarkson University'de ve Rhode Island College'da öğretim elemanı olarak çalışmış olup eğitim psikolojisi, gelişim psikolojisi ve kişilik dersleri verdi. Gazi Eğitim Fakültesinde öğretim görevlisi olarak çalışmakta olup evli ve iki çocuk annesidir.

Araştırma ilgi alanları, çocukların hikâyeleri anlamalarındaki gelişmeler, sınıfta durumsal ilginin yaratılması, ergenlik döneminde stres ve okul yılmnlığıdır.

Doç. Dr. Safiye SARICI BULUT

1972 yılında Çorum'da doğan Sarıcı Bulut, ilk ve ortaöğrenimini Bursada, lisans, yüksek lisans ve doktora öğrenimini Atatürk Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalında tamamladı. Milli Eğitimde rehber öğretmen, il RAM müdürü ve proje koordinatörü olarak görev yaptı. Gazi Eğitim Fakültesinde öğretim görevlisi olarak çalışmakta olup evli ve iki çocuk annesidir.

Araştırma ilgi alanları, değerler, çözüm odaklı kısa terapi, saldırganlık, problem çözüme, sınav kaygısı, öğrenilmiş güçlülük ve stresle başa çıkmadır.

ÖN SÖZ

Eğitim psikolojisi alanında vaka inceleme yönteminin kullanılmaya başlanması 1990'lı yıllara kadar gitmektedir. Kitabın yazarlarından birisi (N.M.Ö.) ABD'de 10 yılı bulan bir süre eğitim psikolojisi, gelişim psikolojisi ve kişilik derslerinde vaka incelemesi yöntemini kullanmış ve öğrencilerin derslerde öğrendikleri kuram ve araştırma bilgilerini gerçek hayatta karşılaşılabilecekleri olaylara uygularken konuları bir bağlam içinde ve anlamlı bir şekilde öğrendiklerini gözlemlemiştir. Böyle bir yöntem günümüzdeki eğitim anlayışıyla da bağdaşmaktadır. Eğitimdeki güncel kuramlar öğrencilerin derslerde öğrendiklerini gerçek hayatta ilişkilendirmeleri gerektiğini belirtmektedirler. Ayrıca vaka incelemesi yönteminin temelinde olan küçük ve büyük grup tartışmaları sınıfta "aktif öğrenme"yi mümkün kılmaktadır. Böylece öğrenciler ders veren öğretim elemanını dinleyip söylenenleri olduğu gibi kabul etmek yerine, kuramları ve araştırma sonuçlarını kişisel olarak değerlendirme, yorum yapma ve bunları arkadaşlarıyla paylaşma imkânını elde etmiş olmaktadır. Öğrenciler aynı zamanda eğitimle ilgili konulara farklı bakış açıları olabileceğini anlamaktadırlar. Bütün bunlar eğitim psikolojisi alanında derslerde öğrettiğimiz şekilde uygulamalar yapmamızı sağlamaktadır.

Eğitim psikolojisi dersi veren öğretim elemanları öğrettikleri her kavram ve kuramla ilgili en az birkaç örnek vermek durumundadırlar. Böylece sürekli örnek üretmek veya yazmak zorunda kalmaktadırlar. Bu kitap, vakalarla birlikte her konuya ilişkin pek çok örneği de kapsamaktadır. Bu nedenle öğretim elemanlarına faydalı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca kitap tartışma soruları da içerdiğinden öğrencilerin bu örnekleri anlayıp anlamadıkları ve nasıl yorumladıkları da öğrenilmiş olacaktır. Eğer öğrenciler bir konuyu ders sırasında anlamamışlarsa örnek olay tartışmasında bu ortaya çıkacaktır ve öğretim elemanı konuyu sınıfta tekrar ele alma imkânı bulacaktır.

Kitabın yazarları (N.M.Ö ve S.S.B.) birbirlerine yakın zamanlarda aynı bölümde çalışmaya başlamışlardır. Aynı odayı paylaşmanın yanında mesleki alanda bilgi ve fikir alışverişinde bulunarak bu alanda Türkiye'de bir vaka incelemesi kitabının gerekliliğini fark etmişlerdir. Yazarlar önce konuları belirleyip kitabın çerçevesini oluşturmuşlardır. Daha sonra bu çerçeveye uygun olarak örnek vakalar kurulanmıştır. Böyle bir yöntemin izlenmesinin nedeni ise öğrencilerin vakalardaki kuramları veya kavramları daha iyi bir şekilde görebilmeleridir.

Elinizdeki “Eğitim Psikolojisi Vaka İncelemeleri” kitabı Türkiyede okutulan eğitim psikolojisi ders kitaplarına ve YK’un kur tanımına uygun bir çerçeve içinde geliştirilmiştir. Her konunun başında önce kuramsal bilgiler ve eğitimsel çıkarımlar kısaca özetlenmiş, daha sonra örnek olaylar ve sorular verilmiştir. Kitapta pek çok kez hatırlatıldığı gibi kuramsal bilgi bölümleri sadece hatırlatma ve gözden geçirme veya ipucu verme amacıyla yazılmıştır. Bu kitap, eğitim psikolojisi dersinde yardımcı ya da uygulama kitabı olarak kullanılmalıdır. Dersi veren ğretim elemanının bu alanda yazılmış ders kitaplarından birini veya birkaçını öğrencilerine tavsiye etmesi gereklidir.

Bu kitabın oluşmasında kendi deneyimlerimizle birlikte öğrencilerimizin sınıf tartışmalarında gösterdikleri ilgi ve vaka incelemesi yöntemiyle ilgili akademik ve uygulamaya yönelik kazanımları önemli katkılarda bulunmuştur. Bu nedenle öğrencilerimize teşekkür ederiz. Ayrıca ailelerimiz bizi bu kitabı yazmamız konusunda yreklendirmişlerdir. Onlara da teşekkür ederiz.

Dr. Nihal Misket ÖZCAN

Doç. Dr. Safiye SARICI BULUT

Ankara, 2013

Öğretim Elemanına

Eğitim psikolojisinde öğrencilerin kavram ve kuramları öğrenmeleri için kullanılan yöntemlerden biri, vaka incelemesidir. Vaka incelemesi terimi yerine “örnek olay” yöntemi de kullanılmaktadır. Vaka incelemesi yöntemi daha önceleri tıp, hukuk ve işletme alanlarında kullanılmıştır ve 1990’lardan itibaren eğitimde de kullanılmaya başlanmıştır.

Vaka incelemesi yöntemi eğitime uygulandığında özünde gerçek veya gerçeğe uygun yazılmış eğitimle ilgili kavramları ve süreçleri içeren bir olay veya vakayla ilgili soruları bilimsel kuram ve araştırmalara dayanarak tartışma vardır. Öğretim elemanının liderliği ile öğrenciler vaka incelemesi yöntemini kullanarak eğitim psikolojisi dersinde öğrendiklerini gerçek hayatta karşılaşılabilecekleri problemlere uygulama imkânı bulmaktadırlar.

Vaka incelemesi yöntemi öğrencilerin aktif katılımını gerektirdiği için eğitimde çağdaş yaklaşıma en uygun yöntemlerden birisidir. Bu yaklaşımlardan biri olan “yapılandırmacı” bakış açısına göre öğrenciler bir konuyla ilgili düşüncelerini kendi bilgi birikimlerine dayalı olarak yapılandırır. Ancak bu şekilde geliştirilen bir yaklaşım onlar için anlamlıdır. Bu görüşler Piaget ve Vygotsky’nin yapılandırmacı yaklaşımlarından kaynaklanmıştır. Öğrenciler problemleri yeni öğrendikleri yaklaşımlarla ele aldıklarında günümüzde kullanılan yöntemleri sorgulamaya başlarlar.

Yapılandırmacı yaklaşımın eğitim için çıkarımlarını Clements ve Battista (Akt. Sudzina, 1997) şu şekilde özetlemektedirler: Öğretmenler öğretmek istedikleri konuları öğrencilerin çözebilecekleri problemler halinde sunmalıdırlar, daha sonra öğrencilerin getirdikleri çözümlere onların bakış açısından bakılmalıdır ve öğrencilerin dile getirdikleri anlayıştaki hatalar anlaşılmalıdır. Ayrıca bazı kavramların öğrenilmesinin uzunca bir süre alacağı bilinmelidir. Son olarak da öğrenmenin doğasında sosyal etkileşim olduğu unutulmamalıdır.

Vaka incelemesi bu tavsiyeleri uygulamak için uygun bir yöntemdir. Öncelikle öğrencilere bireysel olarak veya küçük gruplarda tartışabilecekleri çok katmanlı bir konu veya olay verilmektedir. Daha sonra öğretim elemanı öğrencilerin bu konudaki görüşlerini ve bu görüşlerin hangi bilimsel temele dayandığını belirtmelerini istemektedir. Bu yöntem öğretim elemanına konuyu tekrar gözden geçirme ve öğrencilerin yanlış anlamalarını düzeltme imkânı vermektedir. Ayrıca öğretim elemanı bir konuya ne kadar değişik açılardan bakılabileceğini göstermiş olmaktadır. Öğrenciler tartışma yöntemiyle olaya veya konuya en uygun çözüm veya çözümleri bulma imkânına kavuşacaklardır.

Sudzina (2000) bir vakanın analiz edilmesinde nasıl bir kavramsal çerçeve uygulanacağını şu şekilde özetlemiştir: Öğrencilere verilen vaka incelemesi ödevi sınıfa gelmeden önce okunmalıdır. Sınıfta da konunun kuramsal işlenmesi tamamlandıktan sonra öğrenciler küçük gruplara (4-5 kişi) ayrılmalı ve aşağıdaki süreç takip edilmelidir.

1. Vakadaki sorunlar nelerdir? Öğrencilerin kendi aralarında beyin fırtınası yaparak problemleri belirlemeleri ve konuyla ilgili bulguları not etmeleri istenir. Kendi aralarında bu sorunlardan hangisinin en önemli sorun olduğunu konuşmaları beklenir.
2. Olaydaki bireylerin kişisel bakış açılarının ve değerlerinin tartışılması da önemlidir. Bu yapılırken “rol oynama”da tavsiye edilir.
3. Profesyonel bilginin ortaya çıkarılması istenir. Öğrencilerin kişisel görüşleri önemli olmakla birlikte konuya ilişkin literatürü de taramaları ve buna dayalı olarak konuşmaları gereklidir.
4. Öğrencilerden problemin çözümüne ilişkin gerçekçi öneriler getirmeleri beklenir.
5. Son olarak da önerilerin gerçekleştiği bir durumda sonuçların neler olabileceği tartışılmalıdır. Vakadaki bütün bireyler böyle bir çözümü veya çözümleri kabul edebilecekler midir?
6. Küçük grup tartışmaları sırasında öğretim elemanının bir süre her grubun yanına giderek tartışmaları izlemesi ve gerekirse tartışmaya katılması gerekir.
7. Küçük gruplar tartışmalarını bitirdikten sonra sınıftaki bütün gruplara tek tek söz verilir ve vakayla ilgili soruları nasıl cevaplandıkları sorulur.
8. Öğretim elemanının grupların hangi sırayla konuştuklarına dikkat etmesi ve her derste başka bir gruptan başlaması önerilir.

Bütün bu sorular küçük gruplarda cevaplandıktan sonra ders öğretim elemanının liderliğinde bütün gruplar sırayla söz alarak kendi çözümlerini anlatırlar.

Grup çalışmalarında nelere dikkat edileceği dersin başında öğretim elemanı tarafından belirtilmelidir. Bunlar:

- Tartışmanın demokratik bir ortamda gerçekleşmesi gereklidir.
- Hiçbir öğrencinin diğerinin sözünü kesmemesine, suçlamamasına ve aşağılamasına vs. dikkat edilmelidir.
- Öğrencilerin hiçbir şekilde öğretim elemanı tarafından sözünün kesilmemesi gereklidir.
- Farklı görüşleri tartışılırken öğrencilerin kendi farkındalıklarının artırılması için yönlendirici sorular öğretim elemanı tarafından sorulabilir.
- Vakalardaki soruların büyük bir bölümünün doğru veya yanlış cevabı yoktur, bu bakımdan herkes kendi bilgi birikimi ve bakış açısı doğrultusunda tartışmaya katılacaktır, bu da anlayışla karşılanmalıdır.
- Vaka incelemelerinin amacı, öğrencileri şu ya da bu yönde ikna etmek değil, öğrendikleri kuramsal bilgileri somut ve spesifik durumlarda nasıl kullanabilecekleri konusunda düşünmeye sevk etmektir.
- Vaka incelemesi yöntemi kullanılırken öğrencilerin daha önce ilgili konuyu ders kitaplarından okumaları ve kitaptaki ilgili bölümdeki vakaları inceleyerek, boşlukları bireysel olarak doldurarak derse gelmeleri önerilir.
- Dersin işlendiği gün teorik bilgi öğretim elemanı tarafından anlatılır, daha sonra her bir vakanın tartışılmasına en az bir saat ayrılması önerilir.

Öğrencilere

Vaka incelemesi yöntemi sizin için yeni bir yaşantı olacaktır. Eğitim psikolojisi dersinde okuduğunuz kuramları gerçek hayatta uygulamanız için bu yöntem önemli bir fırsat yaratmaktadır. Vaka incelemesi yöntemi sınıfta aktif öğrenmeyi gerekli kılmaktadır. Bu da konuyu daha iyi öğrenmenize yardımcı olacaktır.

Silverman, Welty ve Lyon (1996) vaka incelemesi yöntemi uygulanan bir derste öğrencilere şu önerileri sunmuşlardır:

- Önce ödevin hangi konuyla ilişkili olduğunu belirleyiniz ve derse kitaptan hazırlanarak geliniz.
- Vakayı önce çabuk bir şekilde gözden geçirin ve neyle ilişkili olduğunu anlayınız.
- Vakayı analiz ediniz. Vakanın sonundaki soruları ve problemleri derste öğrendiklerinize uygun bir şekilde cevaplayınız. Bu arada ders kitabınıza veya diğer kaynaklara tekrar dönme ihtiyacı hissedebilirsiniz.
- Kendi görüşlerinizi ve çözümlerinizi ortaya koyunuz.
- Sınıftaki tartışmalara katılmanız hem kendi öğrenmenize hem de diğer arkadaşlarınızın konuyu anlamalarına yardımcı olacaktır. Bunun için derse hazırlıklı gelmeniz önemlidir. Derse hazırlıklı gelerek derste diğerlerini dinleme ve anlama imkânınız olacaktır.

İÇİNDEKİLER

Önsöz	v
İçindekiler.....	vii

1. Bölüm

BİLİM VE EĞİTİM PSİKOLOJİSİ

Bilim ve Eğitim Psikolojisi	2
1. Vaka İncelemesi	2
Sorular	3
Bilim ve Eğitim Psikolojisi	4
2. Vaka İncelemesi	4
Sorular	5
Bilim ve Eğitim Psikolojisi	6
3. Vaka İncelemesi	6
Sorular	8

2. Bölüm

GELİŞİMLE İLGİLİ KAVRAMLAR

Gelişimle İlgili Kavramlar	11
1. Vaka İncelemesi	11
Sorular	12
Gelişimle İlgili Kavramlar	13
2. Vaka İncelemesi	13
Sorular	14

3. Bölüm

FİZİKSEL GELİŞİM

Fiziksel Gelişim.....	16
1. Vaka İncelemesi	16
Sorular	17
Fiziksel Gelişim.....	19
2. Vaka İncelemesi	19
Sorular	20

4. Bölüm

ZİHİNSEL GELİŞİM

Zihinsel Gelişim.....	21
Beyin Gelişimi.....	21
Piaget'nin Zihinsel Gelişim Kuramı.....	22
Piaget'nin Kuramında Zihinsel Gelişim Evreleri	23
Piaget ve Eğitim	26
Vygotsky	26
Zihinsel Gelişim.....	26
1. Vaka İncelemesi	26
Sorular	28
Zihinsel Gelişim.....	29
2. Vaka İncelemesi	29
Sorular	30
Ahlak Gelişimi	31
Piaget'in Ahlaki Gelişim Kuramı	31
Kohlberg'in Ahlaki Gelişim Kuramı.....	32
Ahlak Gelişimi	34
3. Vaka İncelemesi	34
Sorular	35
Ahlak Gelişimi	35
4. Vaka İncelemesi	35
Sorular	36

5. Bölüm

KİŞİLİK GELİŞİMİ

Kişilik Gelişimi	37
Psikoanalitik Kuram.....	38
Savunma Mekanizmaları.....	38
Psikoseksüel Gelişim Dönemleri.....	39
Kişilik Gelişimi	40
1. Vaka İncelemesi	40
Sorular	41
Kişilik Gelişimi	42
2. Vaka İncelemesi	42
Sorular	43

Psikososyal Kuram	44
Okul Öncesi Yıllar: Güven, Özerklik ve Girişimciliğin Gelişmesi.....	44
İlkokul ve Ortaokul Yılları: Çalışkanlığa Karşı Aşağılık Duygusu.....	45
Kişilik Gelişimi	47
3. Vaka İncelemesi	47
Sorular	48
Kişilik Gelişimi	49
4. Vaka İncelemesi	49
Sorular	51

6. Bölüm

BİREYSEL FARKLILIKLAR

Bireysel Farklılıklar	53
Zekâda Bireysel Farklılıklar	53
Sternberg'in Üçlü Zekâ Teorisi	54
Gardner'in Çoklu Zekâ Kuramı	54
Kişilikte Bireysel Farklılıklar	55
Bireysel Farklılıklar-Zekâ	56
1. Vaka İncelemesi	56
Sorular	58
Bireysel Farklılıklar	59
2. Vaka İncelemesi	59
Sorular	60

7. Bölüm

ÖĞRENMEYE DAVRANIŞÇI YAKLAŞIMLAR

Öğrenmeye Davranışçı Yaklaşımlar.....	61
Öğrenmenin Tanımı	62
Klasik Koşullanma	62
Klasik Koşullanmanın Eğitimde Uygulanması.....	63
Operant Koşullanma.....	64
Operant Koşullanmanın Eğitimde Uygulanması	65
Sosyal Öğrenme Kuramı ve Sosyal Bilişsel Yaklaşım	66
Sosyal Bilişsel Öğrenme ve Eğitim.....	67

Öğrenmeye Davranışçı Yaklaşımlar	68
1. Vaka İncelemesi	68
Sorular	69
Sosyal Bilişsel Öğrenme.....	70
Vaka İncelemesi	70
Sorular	71

8. Bölüm

ÖĞRENMEYE BİLİŞSEL YAKLAŞIMLAR

Öğrenmeye Bilişsel Yaklaşımlar	73
Duyusal Bellek	74
İşleyen Bellek	74
Uzun Süreli Bellek.....	74
Bilgiyi İşleme Kuramı ve Eğitim	75
Öğrenmeye Bilişsel Yaklaşımlar	75
1. Vaka İncelemesi	75
Sorular	76
Öğrenmeye Bilişsel Yaklaşımlar	77
2. Vaka İncelemesi	77
Sorular	78

9. Bölüm

EĞİTİMDE İNSANCIL YAKLAŞIM

Eğitimde İnsancıl Yaklaşım	79
İnsancıl Yaklaşım ve Eğitim	80
Eğitimde İnsancıl Yaklaşım	81
1. Vaka İncelemesi	81
Sorular	82
Eğitimde İnsancıl Yaklaşım	83
2. Vaka İncelemesi	83
Sorular	84

10. Bölüm

MOTİVASYON

Motivasyon.....	85
Davranışçı Yaklaşımına Göre Motivasyon.....	85
İnsancıl Yaklaşımına Göre Motivasyon.....	85
Bilişsel Yaklaşımına Göre Motivasyon.....	86
Sosyokültürel Yaklaşımına Göre Motivasyon.....	86
Motivasyon ve Eğitim.....	86
Motivasyon.....	87
1. Vaka İncelemesi.....	87
Sorular.....	88
Motivasyon.....	89
2. Vaka İncelemesi.....	89
Sorular.....	90

11. Bölüm

SINIF YÖNETİMİ

Sınıf Yönetimi.....	95
1. Vaka İncelemesi.....	95
Sorular.....	96
Sınıf Yönetimi.....	97
2. Vaka İncelemesi.....	97
Sorular.....	98

12. Bölüm

EĞİTİMDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme.....	101
Standart Testler.....	101
Öğretmen Yapımı Testler.....	102
Sınıfta Otantik Ölçme.....	102
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme.....	103
1. Vaka İncelemesi.....	103
Sorular.....	104
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme.....	105
2. Vaka İncelemesi.....	105
Sorular.....	106
Kaynaklar.....	108

1. BÖLÜM

BİLİM VE EĞİTİM PSİKOLOJİSİ

Bir bilim alanı olarak psikoloji, insan davranışları ve bu davranışların arkasındaki içsel süreçleri inceler. Eğitim psikologları da insanın gelişimini dikkate alarak öğrenme ve öğretmeyi araştırırlar ve eğitimin etkililiğini, verimliliğini artırmak üzere çalışmalar yaparlar. Eğitim psikologları güvenilir bilgiye ulaşmak için bilimsel yöntemi kullanırlar. Bunun için de önce o alandaki kuramları, ilgili araştırmaları incelerler ve bunlardan kendi hipotezlerini ya da öngörülerini çıkartarak verilerini toplarlar. Bir sonraki aşama ise bu verilerin analizi ve yorumlanmasıdır. Bu yöntem objektiftir ve başkaları tarafından tekrarlanarak tekrar test edilebilir. Mümkün olduğunca ön yargılardan ve yanlılıktan arındırılmış bir süreçtir. Böylece her araştırma kendi alanındaki bilgi birikimine katkıda bulunur, kuramların gelişmesine ve yeni araştırmalara yol açar.

Bilimsel yöntem bilgi edinmek için kullanılacak en güvenilir yöntem olarak kabul edilmektedir. Eğitimle ilgili sorunları bireylerin kişisel görüşlerine göre -eğer bu görüşler bilimsel verilerden kaynaklanmıyorsa- çözmek bazı riskleri de beraberinde getirir. Bu risklerin başında bireyin yanlılığı, ön yargıları, eğitimle ilgili hatalı tutumları gelmektedir. Oysa bilimsel yöntemle elde edilen bilgiler objektiftir, ölçülebilir ve tekrar test edilebilir. Böylece hatalı ya da çelişkili sonuçlara varılması en aza indirilmeye çalışılır.

Bilimsel yöntemin evrensel olması bütün bilim alanlarında çalışan bireyler tarafından kullanılmasına ve ortak bir dil olarak benimsenmesine yol açmıştır. Bilimsel yöntem kullanılarak yapılan araştırmalar yayınlanarak diğer araştırmacıların kullanımına sunulur.

Eğitim psikolojisi, öğretmen adaylarının alma zorunluluğunun olduğu bir derstir. Bu ders kapsamında gelişimin özellikleri, fiziksel, bilişsel ve psikososyal gelişim, bireysel farklılıklar, öğrenme kuram ve uygulamaları, sınıf yönetimi, mo-

tivasyon, eğitimde ölçme ve değerlendirme konuları ele alınır. Öğrencilerin bu konularla ilk tanışmaları bu derslerde olmaktadır. Böylece eğitim psikolojisi diğer eğitim ve metot derslerine bir temel oluşturmaktadır. Aynı zamanda buradaki kazanımlar öğretmen adaylarının sınıftaki eğitsel süreçleri bilimsel yöntemlere göre yapılandırmalarına neden olmaktadır.

Her ne kadar eğitim psikolojisi psikolojinin bir alt dalı olarak sonradan alana katılmışsa da bu alanın kendine özgü kuramları, araştırma konuları, araştırma yöntemleri ve uygulamaları bulunmaktadır. Eğitim psikologları üniversitelerde ve devlete bağlı-özel eğitim kurumlarında öğretim üyesi ve araştırmacı olarak çalışırlar. Çalışmalarında yeni kuramlar ve yaklaşımlar geliştirmekle birlikte, eğitim ve öğretim sürecindeki uygulamalara yönelik yeni yaklaşımların ortaya çıkmasına katkıda bulunurlar. Aynı zamanda uygulanmakta olan eğitsel yaklaşımların bilimsel esaslara göre yeniden düzenlenmesinde rol oynarlar. Bütün bu katkıların bilimsel ve objektif verilere dayalı olması beklenmektedir. Eğitim psikolojisi derslerinde iyi bir öğretmenin özellikleri de ele alınmaktadır.

İyi bir öğretmenin şu özelliklerinin olması gerekmektedir: Öncelikle öğreteceği alana hakim olup öğrencilerin bilişsel gelişim özelliklerini dikkate alarak alan bilgilerini öğrencilere sunması, konuların özelliklerine uygun öğretim stratejilerini uygulaması, öğrencileri motive edebilmesi, alanındaki gelişmeleri takip ederek öğretim sürecine yansıtması ve sınıfında olumlu bir sınıf atmosferi oluşturarak öğrencilerin bireysel, sosyal ve zihinsel gelişimlerine katkıda bulunması beklenir.

Bilim ve Eğitim Psikolojisi

1. Vaka İncelemesi

(bilim, psikoloji, araştırmanın önemi, eğitim psikolojisinin rolü, iyi öğretmenin özellikleri)

Öğretmenler odasında Hasan Öğretmen “Bu öğrenciler hiç laftan sözden anlamıyor, ders anlatmak mümkün değil, bunca yıllık öğretmenim, ben böyle bir şey görmedim.” dedi. Diğer öğretmenler, arkadaşlarına yardımcı olmak için görüşlerini şöyle paylaştılar.

Ebru Hanım, “Ben sene başında kurallarımı öğrencilerle birlikte oluştururum, bunlara uymadıkları pek görülmez. Bunu biz eğitim psikolojisi dersinde öğrenmiştik hocam.”

Hasan Öğretmen, “Okulda öğrendiklerimizi sınıfta uygulamak çok da kolay olmuyor.”